

'Wetgeving nodig voor efficiënter werken watersector'

Samenwerking binnen de waterketen moet afgedwongen worden via wetgeving. Het moet afgelopen zijn met de vrijblijvende, kleinschalige samenwerking die op dit moment her en der ontstaat. Het model van Waternet moet, op provinciale schaal, worden overgenomen. Tenminste, als het aan Paulus Jansen, Tweede Kamerlid namens de Socialistische Partij, ligt. Hij stelde dat tijdens de door het Studiecentrum voor Bedrijf en Overheid verzorgde Nationale Waterconferentie op 25 november in Scheveningen. Zijn collega Ad Koppejan (CDA) en de andere aanwezigen waren daar wat minder stellig in, maar de consensus was wel dat aangepakt moet worden. Zelfs als dat het opheffen van bestaande instituties betekent.

Geen van de aanwezigen in het Scheveningse Kurhaus twijfelde aan de noodzaak van een hervorming van de watersector. Ondanks de opmerking van dijkgraaf Gerard Doornbos van het Hoogheemraadschap van Rijnland dat we onszelf geen problemen moeten aanpraten en dat de watersector prima functioneert, werd er volop nagedacht over al dan niet verregaande hervormingen. Dat zogenaamde transitieproces is al bezig, volgens Jan Rotmans, hoogleraar duurzame transitie aan de Erasmus Universiteit Rotterdam. Zo'n omslag naar duurzaam waterbeheer vergt een omslag in cultuur en structuur. De omslag in het denken is begonnen, maar moet nog wel gaan doorwerken in de dagelijkse praktijk, aldus Rotmans. Hij vergeleek een transitie met een slagveld: eerst moeten de oude instituties worden afgebroken, daarna nieuwe opgebouwd. Juist in de waterwereld, waar de verschillende actoren een lange geschiedenis hebben, is er nog een lange weg te gaan. Rotmans constateerde dat de transitie nu in een beslissende fase zit én lijkt te stagneren.

Caroline van der Wiel, voormalig directeur van het waterleidingbedrijf van Amsterdam en nu commandant bij de brandweer Amsterdam-Amstelland, gunde de watersector de tijd en de ruimte om na te denken om "het nieuwe te bedenken, niet het oude te verbeteren." Volgens haar is de sector erg gericht op zekerheid, het continu leveren van kwaliteit. Dat maakt het heel moeilijk om veranderingen door te voeren. De zaal leek het met haar eens te zijn, maar gaf wel aan dat de bestaande infrastructuur een enorm kapitaal vertegenwoordigt, dat je niet zomaar kunt afschrijven.

Feiten

Maarten Gast, voormalig voorzitter van de Commissie Doelmatig Beheer Waterketen, leidde de bezoekers in sneltreinvaart door de belangrijkste conclusies van de commissie. Die luidden dat de grootste besparingen liggen in het integraal uitvoeren van de afvalwaterketen en dat binnen de drinkwatersector al behoorlijk efficiënt wordt gewerkt. De totale besparingen kunnen oplopen in 2020 tot zo'n 550 miljoen euro per jaar. De geraamde kostenstijgingen in 2020 voor maatregelen voor klimaatadaptatie bedragen zo'n 600 miljoen euro per jaar. Als dat verrekend wordt met de haalbare

besparingen, zou de burger uiteindelijk niet of nauwelijks duurder uit zijn. Maarten Gast stelde dat de partijen zelf aan zet zijn om tot efficiëntere samenwerking te komen, met eventueel een rijksregeling als stok achter de deur.

Tineke Lodders, oud vice-voorzitter van het CDA en voormalig lid van de Eerste Kamer, sloot zich hierbij aan. Zij beschreef de discussie tussen de gemeenten, waterschappen en de provincies over wie wat doet als "weinig vruchtbaar." Zij riep de partijen op om gezamenlijk op te trekken aan de hand van de gemeenschappelijke belangen, niet om te kijken naar de verschillen. Partijen mogen elkaar best aanspreken op tegenvalende resultaten of opstelling, maar de rijksoverheid moet aangesproken worden op haar verantwoordelijkheid. Ten slotte moeten de partijen zich realiseren dat 'het water' geen apart spoor is, maar onlosmakelijk verbonden is met ruimtelijke ordening, natuur, economie, infrastructuur, recreatie, etc. Het is daarom belangrijk ook over de grenzen van de sector hen te kijken, aldus Lodders.

Tijdens de aansluitende discussie schoven de dijkgraven Gerard Doornbos en Johan de Bondt (respectievelijk Hoogheemraadschap van Rijnland en Amstel, Gooi en Vecht), de gedeputeerden Harry Keerweer en Douwe Hollenga (Gelderland en Groningen) en Rik van Terwisga (voorzitter Raad van Bestuur van Vitens) aan. Hoewel de tegenstelling provincie-waterschap af en toe opspeelde, waren de meningen uiteindelijk niet al te verdeeld. Hoewel de watersector het goed doet, is er nog ruimte voor verbetering en efficiënter werken. Om daar te komen, moet vooral beter en meer samengewerkt worden. Daarbij is regelgeving vanuit de rijksoverheid niet nodig, de partijen komen er zelf wel. De rijksoverheid moet meer een kaderstellende en faciliterende rol spelen. Rik van Terwisga maakte daarbij de opmerking dat, als het de maatschappij ten goede komt, bestaande instituties niet heilig zijn. Als het voordeel oplevert, is hij bereid Vitens te splitsen of op te heffen. Hij hoopt daarbij wel dat andere partijen ook zo denken.

Na deze vertegenwoordigers van de watersector was het woord aan twee leden van de Tweede Kamer: Paulus Jansen van de SP en Ad Koppejan van het CDA. Jansen wil

Paulus Jansen (SP)

dat de rijksoverheid samenwerking binnen de (afval)waterketen verplicht stelt, de huidige kleinschalige samenwerkingen zijn niet voldoende in zijn optiek. Hij ziet daarbij het model van Waternet, waar ook drinkwater in de organisatie geïntegreerd is, als hét voorbeeld, maar dan op provinciaal niveau. Provincies en waterschappen worden hierbij samengevoegd.

Zijn collega Koppejan ziet dat anders: hij gaat uit van initiatieven vanuit de watersector, waarbij bovendien regionale verschillen mogen bestaan in schaal en organisatie. De drinkwaterbedrijven hebben wat hem betreft een prima schaal; daar hoeft niets aan te veranderen, aldus Koppejan. Beiden waren het wel eens over het innen van één waterketenheffing in plaats van de huidige gesplitste riool- en zuiveringsheffing.

Ad Koppejan (CDA)

